

ANALYSEREN KUN JE LEREN

Deze handreiking is gemaakt om je te helpen een schoolanalyse te maken. Door deze schoolanalyse krijg je zicht op de trend van de school; hoe ontwikkelen de data zich? En wat zegt dit over de doelen die we voor de komende periode moeten stellen?

Middels de drie fases -**overzicht**, **inzicht** en **uitzicht**- krijg je zicht op de behaalde schoolresultaten van je onderwijs, geven we je tips om hier met je team betekenis aan te geven en lees je hoe je vervolgens met je team tot de juiste acties kunt komen.

Vooraf...

Voordat je aan de slag gaat met de schoolanalyse vragen we je toch even op de rem te trappen. Eerst even checken of je de volgende informatie wel bij de hand hebt:

- Zijn van alle groepen de toetsresultaten ingevoerd (juiste datum en versie)?
- Zijn er leerlingen die op een ander niveau zijn getoetst?
- Ken je de schoolweging en zijn jullie streefdoelen geformuleerd? Bijvoorbeeld: Mijn school heeft de schoolweging van 28.6 en we hebben de uitstroom voor lezen, taalverzorging en rekenen gesteld op 85 % referentieniveau 1F en 65% op referentieniveau 1S (zie [onderwijsinspectie.nl](https://www.onderwijsinspectie.nl)*).
- Heb je scherp wat je ambities en streefdoelen zijn als school? Ambitie is dat wat je mag verwachten van je schoolpopulatie. En de streefdoelen zijn de doelen waar je als school naartoe wilt groeien (bijvoorbeeld: 60% behaalt I en II scores).

Wanneer je deze vragen met 'ja' kunt beantwoorden, kun je aan de slag.

FASE 1: OVERZICHT

- Je verzamelt de juiste toetsresultaten.
- Je weet dit in een handzaam overzicht te zetten.
- Je krijgt overzicht over de behaalde schoolresultaten.

Tip 1:

Maak eerst de keuze in **wat** je wilt analyseren. Of je nu met CITO LOVS, Parnassys of Esis werkt, het leerlingvolgstelsel staat bomvol data. En al deze data zou je kunnen analyseren. Dat kost natuurlijk heel veel tijd en dat is meestal weinig zinvol. Maak daarom keuzes in wat je wilt analyseren. Welke vakken, welke toetsen of hoeveel toetsmomenten wil je terugkijken om een trend te ontdekken?

Tip 2:

Kies **wanneer** je wilt analyseren. De meeste scholen houden de cyclus van Handelingsgericht werken aan en dat betekent dat je als leraar twee keer per jaar, na de toetsrondes in januari en juni, een schoolanalyse maakt.

* De volledige link is: www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/onderwijsresultaten-primair-onderwijs/naar-een-nieuw-onderwijsresultatenmodel/de-schoolweging-een-nieuwe-maat-voor-de-leerlingenpopulatie

Tip 3:

Bedenk of je **alle leerlingresultaten** meeneemt. Je kunt er voor kiezen leerlingen uit de resultaten en analyses te houden, bijvoorbeeld leerlingen die de toets op een ander niveau hebben gemaakt. Over het algemeen raden we dat af. Deze leerlingen zitten gewoon op school en horen dus bij jouw schoolpopulatie.

Als leerlingen uit de resultaten worden gehaald, mis je ze bij het analyseren van de oorzaken en het stellen van doelen. Dit gaat vaak ten koste van de doorgaande lijn en een afgestemd aanbod voor deze leerlingen.

Tip 5:

Vergelijk de verschillende vakgebieden ten opzichte van elkaar. Het is verstandig niet meteen in te zoomen op afzonderlijke vakgebieden. In ESIS en CITO LOVS bijvoorbeeld kun je mooie groepsanalyses maken waarbij alle vakgebieden afzonderlijk in een overzicht worden gezet. Als op één vakgebied opvallend lager wordt gescoord dan op de andere gebieden, is een interventie op dat bepaalde vakgebied wellicht noodzakelijk. Dit kan dan leiden tot een schoolbrede interventie (scholing, coaching, meer lestijd aan besteden). Als alle vakgebieden op eenzelfde niveau liggen, zijn vakspecifieke interventies minder voor de hand liggend.

Tip 7:

Kijk op verschillende manieren naar groei. Hoe is deze groep gegroeid ten opzichte van het vorige toetsmoment en toetsmomenten (Cohort analyse)? Streef op groepsniveau tussen twee toetsen minimaal naar een groei die overeenkomt met de gemiddelde landelijke groei. Hoe heeft deze groep gescoord ten opzichte van de vorige groep (een jaar geleden)? In welke mate verschilt de groei tussen groepen? Welke groepen groeien veel of juist nauwelijks in vaardigheid? Door deze vragen te beantwoorden kun je goed bepalen welke specifieke groepen meer of minder van het onderwijsaanbod profiteren.

Tip 4:

De groei is in sommige leerlingvolgsystemen in **handige overzichten** terug te lezen, waarbij gekeken kan worden naar de groei in vaardigheidsscores, vaardigheidsgroei, niveauwaardes of functioneringsniveaus. Elke school kiest daarbij de weergave die past bij hun leerlingvolgsysteem en die hen het meeste inzicht geeft.

Alle weergaven hebben voor- en nadelen. Belangrijk is dat je niet te rigide omgaat met de groei in vaardigheidsscores of niveauwaardes. Het is namelijk goed om je te realiseren dat een bepaalde vaardigheidsscore binnen een bepaalde marge valt.

Tip 6:

Kijk ook naar de **spreiding** van de resultaten. Met een gemiddelde vaardigheidsscore kun je voor een hele groep zien of de score op of boven het landelijk gemiddelde of de schoolnorm scoort. Zo'n score zegt niet alles, zeker niet bij kleine groepen leerlingen (onder de 12). Het kan bijvoorbeeld zijn dat enkele leerlingen met extreem hoge scores het gemiddelde omhoog trekken. Als je naast het gemiddelde ook kijkt naar de spreiding (het percentage I, II, III, IV of V-scores) is goed te zien wat de verschillende niveaus zijn in een groep. Zo kan het zijn dat een groep die gemiddeld goed scoort toch een hoog percentage V-leerlingen heeft en een te laag percentage I-leerlingen.

Tip 8:

Kijk of je vanaf groep 6 op koers ligt om de referentieniveaus te behalen.

FASE 2: INZICHT

- Je weet betekenis te geven aan de data.
- Je neemt het team hierin mee.

Tip 1:

Leg de resultaten op schoolniveau naast de schooldoelen. Wat zie je? Welke vragen roept dat op? Noteer ze.

Tip 2:

Presenteer je overzicht met resultaten aan je team. Laat details weg, bespreek geen oorzaak en oplossingen. En KISS (keep it short and simple).

Tip 3:

Laat je team vervolgens meedenken over de betekenis van deze harde data, met als doel het delen van inzichten. Neem daar echt even de tijd voor. Dit meedenken gaat het beste als het team wordt ingedeeld in wisselende kleine groepen, zodat er echt diepgang en interactie gezocht kan worden. Geef vragen mee voor meer richting en verdieping, zoals:

- Wat zie je?
- Wat valt op?
- Zie je een trend?
- Waar mogen we tevreden mee zijn?
- Wat kan hier de oorzaak van zijn?
- Wat roept er nog meer vragen bij je op?
- Waar zijn we tevreden over? En hoe is dit goede resultaat tot stand gekomen?
- Wat gaan we de volgende periode zeker vasthouden of misschien zelfs uitbouwen?

Wanneer de opvallende zaken aan elkaar worden gepresenteerd, zal er veel informatie naar boven komen. Dit helpt om te komen tot breed gedragen oorzaken.

Tip 4:

Ga nog geen oorzaken zoeken als nog niet alle feiten helder zijn. Niet zelden wordt al vooraf de opzet en inhoud zelf van de CITO-toetsen zelf als schuldige aangewezen voor tegenvallende resultaten.

Maar pas als alle resultaten zijn bekeken en de trendanalyse voor iedereen duidelijk is, is er meer diepgang mogelijk bij het zoeken naar de oorzaken. Neem daar dus goed de tijd voor.

Tip 5:

Zonder het duiden door leerkrachten kan de oorzakenanalyse niet gemaakt worden. Maar zo samen met je collega's kijken naar de resultaten van jouw groep, kan voor leerkrachten ook spannend zijn. Ze vrezen dat de lage scores van hun groep iets doet met het beeld dat collega's van hem of haar hebben. Bespreek dit gevoel en benadruk dat deze analyse is om de schoolontwikkeling in kaart te brengen en te verbeteren. Het gaat niet om de groei van een groep of individu op zichzelf.

Om een open sfeer neer te zetten en ieder zijn/haar mening mee te kunnen nemen, kan er bijvoorbeeld gebruik gemaakt worden van werkvormen van Deep Democracy (www.deepdemocracy.nl).

FASE 3: UITZICHT

- Je denkt met je team na over de te stellen doelen.
- Je verbindt met je team acties aan de gestelde doelen.

Tip 1:

Stel haalbare concrete doelen op schoolniveau. Waar streef je naar? Pas je je ambitie aan of blijft deze gelijk? Pas je je einddoelen (referentieniveaus) aan of blijven deze gelijk? Laat het team meedenken wat wenselijk, passend en haalbaar is, want zij moeten er uiteindelijk mee aan het werk. Juist dan laat je ze voelen onderdeel te zijn van de school.

Tip 3:

Bedenk voor hoeveel weken je de doelen en acties samen stelt. De meeste scholen stellen een periode van 8-10 weken. Daarna vindt een evaluatie plaats en kunnen er nieuwe of aangescherpte doelen en/of acties worden vastgesteld. Steeds meer scholen werken met verbeterborden. Hiermee is het beter mogelijk om in nog kortere periodes de doelen meer concreet te maken en de acties en doelen te monitoren. Maak de doelen visueel, bijvoorbeeld in de teamkamer. Wanneer zijn jullie als team tevreden over dit doel? En hoe is dit dan zichtbaar in de school?

Tip 2:

Stel samen concrete acties op leerkrachtniveau, waarmee het schooldoel behaald kan worden. Bijvoorbeeld:

- Ik laat de leerlingen bij elke instructies hun wisbordje gebruiken.
- Leerkrachten denken met elkaar mee en verantwoorden zich later voor hun keuzes tijdens de groepsbespreking.
- Ik start elke les met 10 minuten automatiseren.

Tip 4:

Betrek de leerlingen bij de doelen en acties op schoolniveau. Bijvoorbeeld:

- Laat de leerkrachten de schooldoelen presenteren aan de leerlingen.
- Vertel ze wat jouw doel is voor de groep ('Op dit vak gaan we knallen komende periode!').
- Maak het meetbaar, zodat vooruitgang en succes zichtbaar is (SMARTI).
- Laat de klas meedenken over aanpak en acties voor hun groep (en doelen voor henzelf).
- Maak de acties en voortgang visueel (door middel van bijvoorbeeld een datamuur).
- Deel het succes met de groep en stel nieuwe haalbare doelen.

Meer weten of hulp nodig bij het analyseren? Onze onderwijskundig adviseurs en interim IBers denken graag met je mee. We verzorgen individuele ondersteuning en teamtrainingen op maat.